

Quản lý hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp cho học sinh ở trường trung học phổ thông

Đặng Thị Dung*

*Học viên cao học, Trường ĐH Sài Gòn

Received: 22/6/2024; Accepted: 14/7/2024; Published: 26/7/2024

Abstract: *Experiential activities are a method to develop learners' capacity, an activity in which students rely on the synthesis of knowledge and skills from many fields of knowledge and personal experience to experience the practical life of school, family, and society. However, up to now, in high schools, the management, organization, inspection, and evaluation of experiential activities still have many shortcomings. The approach to managing experiential activities is unscientific, unsynchronized, and unsystematic.*

Keywords: *Management, experiential activities, high school*

1. Đặt vấn đề

Trong nhà trường phổ thông, hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp (HĐTN, HN) là một trong những hình thức dạy học hiệu quả để phát triển năng lực, tư duy sáng tạo cho học sinh, đang trở thành một xu hướng quan trọng nhằm tạo ra môi trường học tập tích cực và phát triển toàn diện cho học sinh. Tầm quan trọng của HĐTN, HN cũng đã được cụ thể hóa trong chương trình GDPT 2018, Bộ Giáo dục và Đào tạo: “Hoạt động trải nghiệm là hoạt động giáo dục được thực hiện bắt buộc từ lớp 1 đến lớp 12, ở tiểu học gọi là hoạt động trải nghiệm, ở trung học cơ sở và THPT gọi là hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp.” Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018).

Thời gian qua, các trường THPT đã chủ động, có nhiều nỗ lực đẩy mạnh các HĐTN, HN trong thực hiện nhiệm vụ giáo dục. Nhưng sự tập trung chủ yếu vào hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp (HĐTN) đã khiến cho HĐTN, HN chưa được chú trọng dẫn đến hiệu quả của HĐTN, HN vẫn còn thấp, chưa đáp ứng được nhu cầu xã hội, nhiều học sinh chưa được định hướng tốt để chủ động chọn nghề nghiệp sau khi tốt nghiệp THPT. Bên cạnh đó, nhận thức về tầm quan trọng HĐTN, HN của các nhà quản lý giáo dục, CBQL, giáo viên, đoàn thể, cộng đồng xã hội và gia đình học sinh còn hạn chế. Việc tổ chức thực hiện các HĐTN, HN chưa được xem trọng, mới chỉ dừng lại các hoạt động nhỏ lẻ trong công tác chủ nhiệm, trong tiết sinh hoạt chào cờ đầu tuần,... chưa thành chương trình hoàn thiện. Phương pháp, hình thức tổ chức chưa thật sự phù hợp, còn nghèo nàn, không hấp dẫn, nặng về lý thuyết. Mặt khác, công tác quản lý, tổ chức, kiểm tra, đánh giá HĐTN, HN

vẫn còn nhiều bất cập. Cách tiếp cận quản lý HĐTN, HN chưa khoa học, chưa đồng bộ, chưa có hệ thống.

2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Một số vấn đề lý luận

2.1.1. Trải nghiệm, hướng nghiệp: là phương thức để hình thành năng lực cho người học, là hoạt động trong đó học sinh dựa trên sự huy động tổng hợp kiến thức và kỹ năng từ nhiều lĩnh vực kiến thức và kinh nghiệm của cá nhân để trải nghiệm thực tiễn đời sống nhà trường, gia đình, xã hội; tham gia vào các HĐTN và hoạt động phục vụ cộng đồng dưới sự hướng dẫn và tổ chức của nhà giáo dục, qua đó hình thành những phẩm chất chủ yếu, năng lực chung và một số năng lực thành phần đặc thù.

2.1.2. Quản lý HĐTN, HN ở trường THPT: là một bộ phận không thể thiếu của nhiệm vụ QLGD mà mọi CBQL giáo dục đều thực hiện. Quản lý HĐTN, HN trong trường phổ thông là quá trình tác động có định hướng, có chủ đích, có kế hoạch và hợp quy luật của CBQL giáo dục tới quá trình tổ chức các HĐTN, HN cho học sinh THPT để khuyến khích, động viên và tạo điều kiện cho các em tích cực hoạt động, học tập, nghiên cứu, vận dụng kiến thức, kỹ năng, kỹ xảo đã có để tìm ra giải pháp mới và giải quyết các vấn đề trong thực tiễn cuộc sống; tổ chức HĐTN, HN cho học sinh.

2.1.3. Mục tiêu của HĐTN, HN ở trường THPT

HĐTN, HN cấp THPT giúp học sinh phát triển các phẩm chất, năng lực đã được hình thành ở cấp tiểu học và cấp trung học cơ sở. Kết thúc giai đoạn giáo dục định hướng nghề nghiệp, học sinh có khả năng thích ứng với các điều kiện sống, học tập và làm việc khác nhau; thích ứng với những thay đổi của xã hội hiện đại; có khả năng tổ chức cuộc sống,

công việc và quản lý bản thân; có khả năng phát triển hứng thú nghề nghiệp và ra quyết định lựa chọn được nghề nghiệp tương lai; xây dựng được kế hoạch rèn luyện đáp ứng yêu cầu nghề nghiệp và trở thành người công dân có ích.

2.1.4. Nội dung HĐTN, HN ở trường THPT
HĐTN, HN góp phần hình thành, phát triển các phẩm chất chủ yếu, năng lực chung và các năng lực đặc thù cho học sinh; nội dung hoạt động được xây dựng dựa trên các mối quan hệ của cá nhân học sinh với bản thân, với xã hội, với tự nhiên và với nghề nghiệp. Nội dung HĐTN, HN được phân chia theo hai giai đoạn: giai đoạn giáo dục cơ bản và giai đoạn giáo dục định hướng nghề nghiệp.

Ở giai đoạn giáo dục định hướng nghề nghiệp: nội dung HĐTN, HN ở cấp THPT tập trung hơn vào hoạt động GDHN nhằm phát triển năng lực định hướng nghề nghiệp. Trong Chương trình GDPT 2018, chương trình HĐTN, HN có các yêu cầu rất cụ thể với từng khối lớp với 4 nội dung: Hoạt động hướng vào bản thân; Hoạt động hướng đến xã hội; Hoạt động hướng đến tự nhiên; Hoạt động hướng nghiệp. Thông qua các chủ đề sinh hoạt tập thể, hoạt động lao động sản xuất, câu lạc bộ hướng nghiệp và các hoạt động định hướng nghề nghiệp khác, học sinh được đánh giá và tự đánh giá về năng lực, sở trường, hứng thú liên quan đến nghề nghiệp; có thể tự chọn cho mình ngành nghề phù hợp; được rèn luyện phẩm chất và năng lực để thích ứng với nghề nghiệp tương lai.

2.1.5. Phương thức tổ chức HĐTN, HN ở trường THPT

Ở trường THPT, phương thức tổ chức HĐTN, HN cho học sinh là các phương pháp, hình thức mà nhà giáo dục sử dụng để tổ chức HĐTN, HN nhằm mục tiêu phát triển phẩm chất, năng lực học sinh THPT.

2.1.6. Tầm quan trọng của quản lý HĐTN, HN ở trường THPT

HĐTN, HN giữ vai trò đặc biệt quan trọng trong quá trình rèn luyện nhân cách, hình thành phẩm chất, năng lực cho học sinh, góp phần định hướng, điều chỉnh hoạt động giáo dục đạt kết quả cao.

2.1.7. Xây dựng kế hoạch HĐTN, HN ở trường THPT

- Lập kế hoạch là một chức năng cơ bản của quản lý, trong đó phải xác định những vấn đề như nhận định và phân tích tình hình bối cảnh; dự báo các khả năng; lựa chọn và xác định các mục tiêu và hoạch định con đường, cách thức biện pháp để đạt được

mục tiêu của quá trình.

- Xây dựng kế hoạch HĐTN, HN theo định hướng phân luồng cho học sinh THPT phải làm rõ được mục đích, yêu cầu, nội dung giáo dục, nội dung công việc, biện pháp tiến hành, đối tượng thực hiện, tiến trình thực hiện, cá nhân phụ trách, những yêu cầu cụ thể trong quá trình thực hiện. Phó hiệu trưởng phụ trách trực tiếp xây dựng kế hoạch HĐTN, HN cho học sinh dưới sự chỉ đạo của Hiệu trưởng. Bản kế hoạch thể hiện tiến trình thực hiện trong năm học đối với HĐTN, HN. Trong đó xác định rõ các chủ đề theo từng tháng đối với từng khối học sinh, các loại hình hoạt động cụ thể (sinh hoạt dưới cờ, sinh hoạt lớp, sinh hoạt theo chủ đề, câu lạc bộ), xác định vai trò, trách nhiệm của các lực lượng giáo dục tham gia (Ban giám hiệu, Trợ lý thanh niên, giáo viên chủ nhiệm, cha mẹ học sinh, đơn vị phối hợp và các bộ phận phục vụ, hỗ trợ). Trên cơ sở bản kế hoạch chung của nhà trường, các cá nhân, bộ phận có trách nhiệm xây dựng kế hoạch thực hiện của mình theo năm học, học kỳ, tháng và từng hoạt động cụ thể.

2.1.8. Tổ chức thực hiện HĐTN, HN ở trường THPT

- Tổ chức thực hiện kế hoạch HĐTN, HN cho học sinh THPT có liên quan mật thiết đến việc tổ chức hoạt động học tập văn hoá, rèn luyện đạo đức, kỹ năng sống cho học sinh THPT trong nhà trường. Kết quả HĐTN, HN như thế nào phụ thuộc rất nhiều vào tổ chức hoạt động này. Nếu được tổ chức tốt, HĐTN, HN sẽ chuyên hóa kiến thức, kỹ năng, thái độ thành năng lực của HS, đáp ứng yêu cầu của quá trình giáo dục.

- Khi tổ chức thực hiện hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp, hiệu trưởng thành lập Ban chỉ đạo tổ chức hoạt động do hiệu trưởng làm trưởng ban, đại diện của các tổ chức đoàn thể và đại diện giáo viên ở các khối lớp, các bộ môn, các tổ chức trong và ngoài nhà trường có liên quan.

2.1.9. Lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện HĐTN, HN ở trường THPT

Hiệu trưởng lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện HĐTN, HN thông qua sinh hoạt dưới cờ, thông qua sinh hoạt lớp, thông qua các HĐTN theo chủ đề, thông qua sinh hoạt câu lạc bộ trải nghiệm, hướng nghiệp. Để các lực lượng giáo dục làm tốt tổ chức HĐTN cho học sinh, hiệu trưởng cần làm tốt các nội dung sau:

- Chỉ đạo tổ chuyên môn hướng dẫn giáo viên thực hiện tích hợp hoặc lồng ghép nội dung HĐTN, HN qua một số môn học.

- Chỉ đạo giáo viên thực hiện đúng các nội dung

chương trình HDTN, HN theo đúng Chương trình GDPT 2018 và có năng lực xây dựng, phát triển nội dung chương trình phù hợp với mục tiêu, đặc điểm học sinh và các điều kiện thực hiện thực tế của nhà trường, từng khối lớp và địa phương.

- Chỉ đạo giáo viên thực hiện nghiêm túc việc xây dựng kế hoạch giáo dục, thiết kế chương trình giáo dục HDTN, HN cho học sinh THPT theo từng khối lớp vào từng thời điểm phù hợp; thực hiện đa dạng các hình thức tổ chức HDTN, HN; lựa chọn các hình thức phù hợp với mục tiêu, nội dung, đặc điểm học sinh, thời gian, không gian và các điều kiện hỗ trợ thực hiện.

- Phối hợp với Đoàn thanh niên, tổ chuyên môn tham gia tổ chức HDTN, HN, khuyến khích việc xây dựng các câu lạc bộ, các buổi ngoại khóa và đầu tư cho chất lượng hoạt động của các câu lạc bộ.

- Chỉ đạo giáo viên chủ nhiệm lớp, thông qua các cuộc họp cha mẹ học sinh để tuyên truyền về các hoạt động giáo dục trong nhà trường.

- Hiệu trưởng chỉ đạo bộ phận thiết bị, đồ dùng dạy học xây dựng bộ đồ dùng dạy học, trang thiết bị phục vụ tổ chức các hoạt động.

2.1.10. Kiểm tra HDTN, HN ở trường THPT

Trong quản lý, kiểm tra đánh giá là một khâu rất quan trọng, giúp chủ thể quản lý có thông tin phản hồi chính xác từ đối tượng quản lý, tạo nên sự gắn kết giữa hoạt động dạy của giáo viên và hoạt động học của học sinh với CBQL cũng như tạo ra mối liên kết giữa nhà trường với các cấp QLGD và cộng đồng.

Kiểm tra đánh giá HDTN, HN là thu thập thông tin ngược để kiểm soát HDTN, HN nhằm điều chỉnh kịp thời các sai sót, lệch lạc để HDTN, HN đạt được các mục tiêu đã đề ra. Công tác kiểm tra đánh giá đối với tổ chức HDTN, HN trong nhà trường THPT được thực hiện khá đa dạng, linh hoạt. Giáo viên thực hiện đánh giá kết quả của học sinh dựa trên nhiều kênh thông tin khác nhau: học sinh tự đánh giá, đánh giá đồng đẳng, đánh giá của cha mẹ học sinh, giáo viên bộ môn, đánh giá của giáo viên chủ nhiệm,... Đnh giá kết quả của học sinh được thực hiện theo từng hoạt động, chủ đề và được tổng hợp.

2.2. Các biện pháp quản lý hoạt động này ở trường THPT

Biện pháp 1: Nâng cao nhận thức của CBQL, giáo viên về tầm quan trọng của quản lý HDTN, HN cho học sinh

Biện pháp 2: Cụ thể hóa việc lập kế hoạch xây dựng chương trình trải nghiệm, hướng nghiệp phù

hợp với điều kiện và đặc điểm học sinh

Biện pháp 3: Lãnh đạo, chỉ đạo đổi mới phương thức tổ chức HDTN, HN cho học sinh

Biện pháp 4: Đẩy mạnh tổ chức, bồi dưỡng đội ngũ tham gia giáo dục HDTN, HN

Biện pháp 5: Tăng cường công tác kiểm tra đánh giá HDTN, HN theo hướng đảm bảo chất lượng

3. Kết luận

HĐGD TN, hướng nghiệp là một bộ phận của quá trình giáo dục toàn diện trong nhà trường, là một con đường quan trọng đến quá trình hình thành và phát triển toàn diện nhân cách học sinh. HDTN, HN cho học sinh là phương thức hình thành, rèn luyện hoặc thay đổi các hành vi của các em theo hướng tích cực, phù hợp với mục tiêu phát triển toàn diện nhân cách học sinh. Đồng thời, đây cũng là hướng đi tích cực cần được triển khai rộng rãi ở các địa phương trên cả nước.

- Quản lý HDTN, HN và GDHN thông qua HDTN ở trường THPT là tác động của Hiệu trưởng đến tập thể giáo viên và các lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường nhằm tổ chức thực hiện kế hoạch, nội dung HDTN theo hướng để học sinh tham gia vào các HDTN thực tế, có được những năng lực, kỹ năng thực thụ cho tương lai.

Muốn nâng cao hiệu quả HDTN, HN cho học sinh THPT cần thực hiện tốt các biện pháp sau: Nâng cao nhận thức của CBQL, giáo viên về tầm quan trọng của quản lý HDTN, HN cho học sinh; Cụ thể hóa lập kế hoạch xây dựng chương trình trải nghiệm, hướng nghiệp phù hợp với điều kiện và đặc điểm học sinh; Lãnh đạo, chỉ đạo đổi mới phương thức tổ chức hoạt động HDTN, HN; Đẩy mạnh tổ chức, bồi dưỡng đội ngũ tham gia giáo dục HDTN, HN; Tăng cường kiểm tra, đánh giá HDTN, HN theo hướng đảm bảo chất lượng

Tài liệu tham khảo

1. Ban chấp hành TƯ Đảng, (2013). *Nghị quyết số 29-NQ/TU về đổi mới, căn bản, toàn diện giáo dục*. Hà Nội.

2. Bộ Giáo dục và Đào tạo, (2016a). *Hội thảo trải nghiệm sáng tạo trong GDPT* và cuộc thi khoa học kỹ thuật dành cho học sinh THPT, Trường Đại học Đồng Tháp.

3. Đặng Quốc Bảo, (1999). *Quản lý giáo dục - Quản lý nhà trường - Một số hướng tiếp cận*. Trường CBQL Trung ương 1, Hà Nội.

4. Đinh Thị Kim Thoa, (2015). *Xây dựng chương trình hoạt động trải nghiệm sáng tạo trong chương trình phổ thông mới*, Học viện QLGD, tháng 5/2015.